

onder: Martijn Perdijk laat zien waarom Van der Zee zijn strijklamp versmalde

stempel drukken op het ontwerp, ik wil in de lijn van het schip de restauratie uitvoeren.' Martijn heeft naar eigen zeggen een fotografisch geheugen dat hem goed van pas komt bij restauraties. Vele schepen gingen door zijn handen en hij heeft nog steeds goed voor ogen wat hij aan die schepen heeft gerestaureerd. 'Kijk eens naar dit Lantinga Fries jacht de *Hommel*. De berghouten die Lantinga maakte, zijn recht en hoekig. Afgelopen winter hebben we die deels vernieuwd en vervangen door rechte en hoekige berghouten. Dat hoort bij dit schip.'

Martijn neemt me mee naar de boeier *Constanter*. 'Kijk, een schip van Van der Zee is anders gebouwd. De berghouten in het midden zijn recht en hoekig, maar in de kop en kont heeft Van der Zee ze afgerond. Daar zijn de berghouten wat bol, zonder een hoekige rand. In de tijd dat deze boeier is gebouwd werd het schip zonder motor opgeleverd. Alles moest zeilend gebeuren, dus ook het aanmeren. Wanneer je per ongeluk de kant raakt met een ronder boeisel, glijdt het schip er makkelijker van af en heb je minder kans op schade.' Martijn wijst naar de *Hommel* en zegt erbij dat je bij rechte en hoekige boeïsel meer kans hebt dat er een hout-splinter afspringt bij een aanvaring met de wal.

Niet zo maar een strijklamp

'Die bouwers van vroeger hadden echt heel goed nagedacht over de bouwwijze. Neem de strijklamp van de *Constanter*. Aan het achtereind ervan is een stuk afgezaagd, want daar steunt het zwaard toch niet tegenaan als je het hebt laten zakken. Door het laatste stukje eraf te halen, steekt de strijklamp minder ver uit. Het voordeel is dat je minder snel iets raakt bij het aanleggen, maar ook dat de zwaardtalie er makkelijker langsglijdt. Het is niet alleen afgezaagd, maar ook afgerond. Van der Zee was niet gek.' Martijn houdt er een latje bij om aanschouwelijk te maken hoeveel minder breed deze strijklamp is. 'Dat bedoel ik nu met goed kijken en restaureren in de lijn van het schip.'

Zo weinig mogelijk nieuw hout

Restaureren is moeilijker dan nieuw bouwen. Al het nieuwe hout moet precies aansluiten bij het bestaande. 'De achterkant van de roef van de *Con-*

In de lijn van het schip

Martijn Perdijk zit al weer 20 jaar in het vak en heeft inmiddels een groep vaste klanten aan zich weten te binden. De boeier Constanter ligt voor de derde keer bij Martijn op de werf. De kopie van de Constanter ligt er achter, althans met die insteek is de Otter ooit gebouwd. Naast de Constanter ligt het Friese jacht Hommel en verderop in de loods vinden we de boeier Njord. Door: **Klaas Smit**

Scheepsbouwmeester Martijn Perdijk heeft zijn bedrijf Wind en Water de afgelopen 9 jaar behoorlijk laten groeien. In een tweede loods vinden we nog meer prachtig varende erfgoed: de tjotters *Eys-eend*, *Greate Lieuw* en *Anna Beatrijs*, maar ook het Friese jacht *Eark* en de Polle-schouw *Jaega*.

Jarenlang had Martijn Perdijk de naam de 'new kid on the block' te zijn. De jachtwerften Piersma, Brandsma, Van der Meulen en scheepstimmerwerf "De Hoop" vormden de gevestigde orde in Friesland. Inmiddels kan hij zich makkelijk meten met de leermeesters van vroeger. Martijn Perdijk is nu zelf één van de scheepsbouwmeesters die nieuwe

links: Het nieuwe hout volgt de lijn van het bestaande. Met droge naad

midden: Ingenieuze constructie met droge naad

rechts: Zo weinig mogelijk nieuw hout erin zetten bij de *Constanter*

leerlingen opleidt op zijn werf. 'Het was behoorlijk opboksen tegen de werven die al lang bestaan. Zij zitten op plekken die de uitstraling hebben van een echte werf en dan vallen mijn loodsen in Heeg misschien te weinig op.' Martijn maakt zich er gelukkig niet druk om. 'Het gaat om het vakmanschapen om het vertrouwen dat scheepseigenaren in je hebben. Dat zit wel goed.' Veel kieskeurige eigenaren brengen hun schepen jaarlijks terug naar de werf en dat doen ze niet zo maar.

Kijken, kijken, kijken

'Als ik begin met een restauratie dan besteed ik veel tijd aan kijken naar een schip. Wat zijn de lijnen, hoe is het gebouwd, ik bekijk oude foto's en ga met opzet zelf van voor tot achter en van boven tot onder door het schip heen. Ik moet het zelf zien voor een goede diagnose en om een goed restauratieplan op te kunnen stellen. Ik wil geen

boven: het Fries jacht *Hommel* met de (gerestaureerde) hoekige berghouten van Lantinga

onder: Een van de twee loodsen van *Wind en Water*

stanter was rot. Het overgrote deel verkeert nog in prima staat en dan vind ik het zonde om goed, oud hout te vervangen door nieuw: het schip is in 1877 gebouwd en dat roefhout is nog origineel. Ik wil dat bijna 140 jaar oude hout behouden.'

Martijn werkte 20 jaar geleden al aan de *Constanter* en weet nog precies wat hij in de loop der jaren voor werkzaamheden aan deze prachtige boeier heeft uitgevoerd. 'Mijn restauraties zien er nog goed uit en daar ben ik erg blij mee. Dat geeft vertrouwen en dat gold ook bij de restauratie van de roef. Het kajuitschot moest er helemaal uit. Toen pas zag ik wat er nog meer niet goed was. De gangboorden waren ingewaterd, het staande deel van de kajuit was aangetast, het kopse hout van het kajuitdak was zacht en het houtsnijwerk was erg slecht.' Gelukkig kon Martijn het houtsnijwerk boven de ingang van de roef sparen door de uiteinden van nieuwe stukjes te voorzien en daar in de lijn van het bestaande snijwerk het nieuwe in uit te hakken.

'Je ziet hier ook nog mooi de ingenieuze constructie tussen kajuit en gangboord. De plank van het gangboord bestaat uit één stuk, van voor naar achter. Bij de kajuit moest hij dikker zijn dan op het voordek, vanwege de droge naad. Bedenk eens wat dat heeft betekend. Die plank was dus aan een

rechts boven: Het houtsnijwerk boven de kajuitingang van de *Constanter* was erg slecht, Martijn Perdijk wist veel te behouden

onder: Oud sierwerk hersteld

kant over de hele lengte 2 cm dikker, alleen om die droge naad te creëren. De rest van de plank is dus helemaal afgevlakt en dat in 1877! Uiteraard heeft Martijn het stukje in het gangboord op de originele manier erin gezet, ook al was dat niet de makkelijkste oplossing. Datzelfde geldt voor de kuipbanken. Ook daar was sprake van behoorlijke aantasting. En ook hier heeft Martijn zo veel mogelijk oud hout laten zitten. Voortdurend zit in zijn hoofd: 'dit is wel hout van 140 jaar oud en wie ben ik om dat er zo maar uit te halen'.

Er is altijd een oplossing

'Ik ben een perfectionist, dat klopt. Maar, ik ben zeker ook pragmatisch. Wanneer een schip het niet meer waard is om te worden gerestaureerd, dan zal ik dat ook zeggen. Ik realiseer me heel goed dat het beschikbare budget een belangrijke rol speelt. En, bij velen is er ook nog zoiets als emotionele waarde. Kan het niet perfect, dan doen we

het praktisch. Veilig blijven varen met een schip is het allerbelangrijkste.' Soms kies je ervoor om iets op te lappen maar dat weten klanten dan vooraf.' Martijn is een zeer kundig scheepsbouwer, maar eerst en vooral ook zeiler. Hij is opgegroeid in de wereld van rond- en platbodems, op de Staverse jol van zijn ouders. 'Ik zie hoeveel plezier mijn eigen dochters nu weer beleven aan het zeilen in traditioneel hout. Hout heeft echt toekomst ook al zit het nu misschien even in het verdomhoekje. Ik geniet er echt van wanneer ik rond- en platbodems zie varen met drie generaties aan boord: opa, oma, ouders en (klein)kinderen. Daar gaat het toch om, om het plezier hebben in het varen en zeilen. Met zijn allen.'

*Kijk voor meer informatie ook op: www.windenwater.nl. Over de boeier *Constanter* verscheen al in 1977 een verhaal in *SdZ* nr.2, verder in 2010.5. Oude nummers zijn altijd na te bestellen via redactie@spiegelderzeilvaart.nl*

